

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada- Government

Zyra e Kryeministrit- Ured Premijera - Office of the Prime Minister

Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana 2021-2023 o Programu za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025)

Period vrednovanja (2021-2022)

Februar 2023

Sadržaj:

1. Rezime
2. PROGRES U PRIMENI OBJEKTIVA PROGRAMA
3. PROGRES U ODNOSU NA OBJEKTIVE:
 1. Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;
 2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;
 3. Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;
 4. Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu
4. RIZICI I KORACI ZA NJIHOVO REŠAVANJE
5. PRILOG I: Ocena primene Akcionog plana za sprovođenje Programa za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda

Spisak skraćenica i akronima;

ARR	Agencija za rodnu ravnopravnost
AP	Akademija pravde
ABPP	Agencija za besplatnu pravnu pomoć
EU	Evropska unija
ESLJP	Evropski sud za ljudska prava
IZG	Institucija zaštitnika građana
KIJU	Kosovski institut za javnu upravu
IKSHPK	Nacionalni Institut za javno zdravlje Kosova
SE	Savet Evrope
EK	Evropska komisija
EKLJP	Evropska konvencija za ljudska prava
KGJK	Sudski savet Kosova
KNDESK	Međunarodna Konvencija za ekonomska, socijalna i kulturna prava
TSK	Tužilački savet Kosova
LGBT	Lezbejke, gej, biseksualci i transrodne osobe
MLU	Ministarstvo za lokalnu upravu
MONTI	Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija
MPŠSR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i seoskog razvoja
MP	Ministarstvo pravde
MFRT	Ministarstvo finansija, rada i transfera
MZP	Ministarstvo za zajednice i povratak
NMPT	Nacionalni mehanizam protiv torture
MKOS	Ministarstvo kulture, omladine i sporta
MŽSPPI	Ministarstvo zaštite životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
MUPJA	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne administracije
MZ	Ministarstvo zdravlja
VKUNLJP	Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za ljudska prava
OUN	Organizacija Ujedinjenih naroda
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
KP	Kosovska policija
NPSSSP -	Nacionalni plan za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.
KCRPT	Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture
KSK	Korektivna služba Kosova
UNHCR	Agencija Ujedinjenih nacija za izbeglice
KP/KDU	Kancelarija premijera/Kancelarija za dobro upravljanje
PK/KP	Pravna kancelarija/Kancelarija premijera

1. OPŠTI REZIME

Vlada Kosova je 27. oktobra 2021. godine usvojila Program za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025). Program za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda i trogodišnji akcioni plan (2021-2023) za njegovu implementaciju, ima za cilj izradu horizontalnog plana koji će imati široku podršku zainteresovanih strana i koji će biti vodič i konsenzualni vodič za primenu međunarodnih i regionalnih standarda ljudskih prava, zakona, programa i strateških politika u oblasti ljudskih prava, u cilju povećanja kvaliteta života, poštovanja prava svakoga i pružanja jednakih mogućnosti i jednakog tretmana u obrazovanju, zdravstvo, pravda u društvenom životu i javne službe uopšte.

Postoje dva glavna mehanizma odgovorna za praćenje sprovođenja Programa zaštite i promovisanja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), uključujući Međuinstitucionalnu koordinacionu grupu za ljudska prava koju vodi gđa. Emilija Redžepi, zamenica premijera Republike Kosovo (predsedavajuća) kao i Kancelarija za dobro upravljanje u okviru Kancelarije premijera. U junu 2022. godine održan je redovni sastanak Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava na kojem se razgovaralo o procesu implementacije Programa i Akcionog plana (2021-2023) za sprovođenje Programa za ljudska prava i osnovnih sloboda, kao i obećanja da će se početi sa sprovođenjem Programa zaštite osnovnih prava i sloboda (2021-2025), i njegovog akcionog plana (2021-2023).

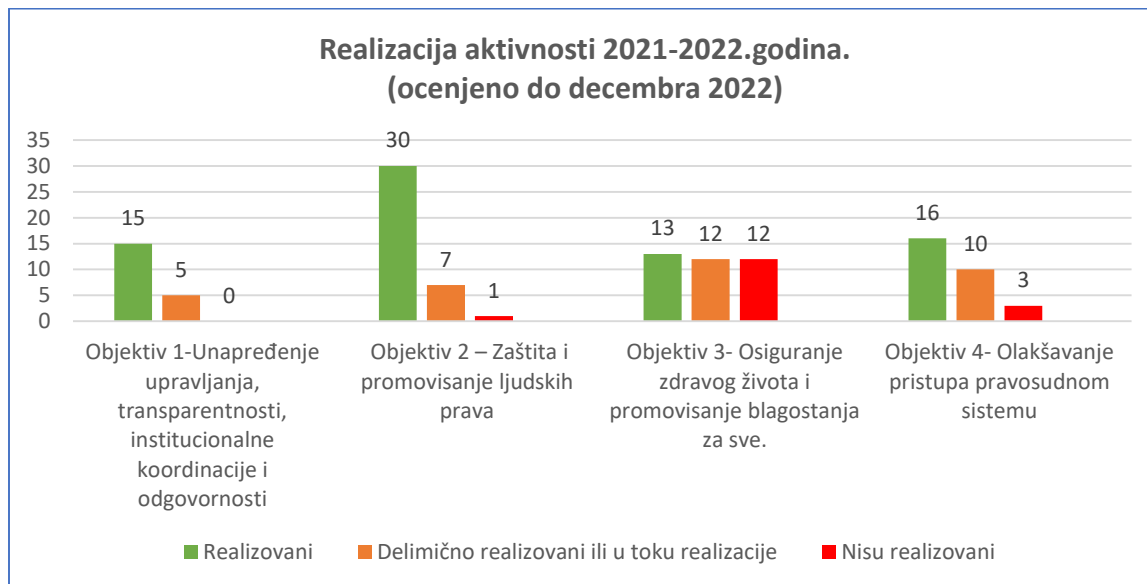
Program za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025) ima četiri strateške objektivne :

- 1. Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;**
- 2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;**
- 3. Osiguranje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve.**
- 4. Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu**

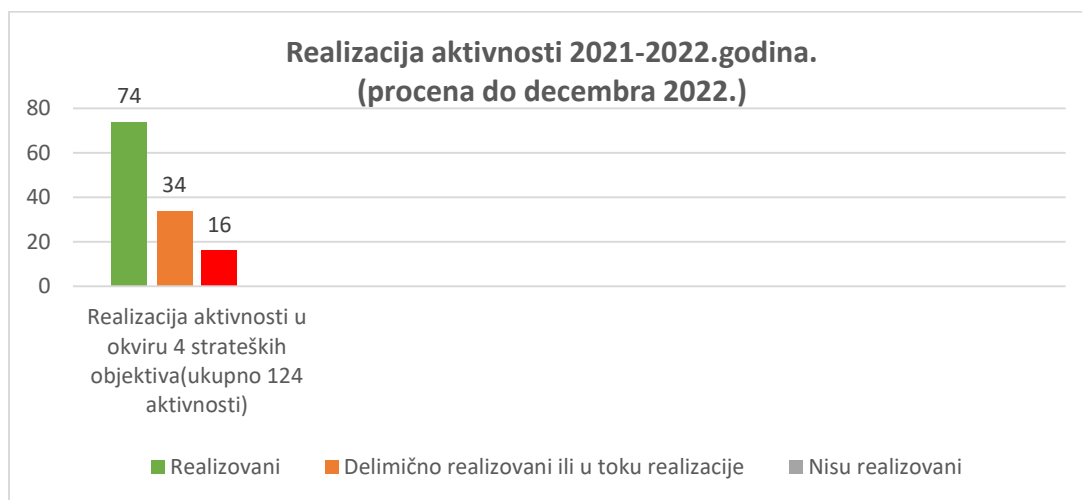
Ovi strateški ciljevi su podeljeni na 16 - šesnaest drugih specifičnih ciljeva na kojima se zasniva Akcioni plan (2021-2023). Ovaj Izveštaj o napretku ocenjuje stanje u vezi sa sprovođenjem aktivnosti Programa za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), tokom perioda **(Oktobar 2021 – Decembar 2022)**, međutim obuhvata i aktivnosti utvrđene za 2021. i 2022 u Akcionom planu, uzimajući u obzir da je Program odobren u oktobru 2021. godine, a da je bilo teško doći do izveštaja o napretku u martu 2022. godine, jer je to bio kratak period ocenjivanja.

U Akcionom planu za (2021-2023) definisano je ukupno 124 aktivnosti za institucije implementacije. U 2021. godini planirano je 9 aktivnosti, u 2021-2022. planirano je 37 aktivnosti, kao i 78 aktivnosti koje će se realizovati kontinuirano u periodu (2021-2023). Ocena primene aktivnosti je podeljena u tri kategorije: **1) primenjene u celini ; 2) delimično primenjene ili u toku primene ; i3) ne primenjene** . Do decembra 2022.godine od 124 planiranih aktivnosti: U potpunosti je realizovano 74 ili 59,67%, 34 delimično ili su u toku ili 27,41%, kao i 16 nije realizovano i za njih nema ozbiljnijeg razvoja ili 12,90%.

Fig;1 Ukupna procena realizacije aktivnosti u okviru svakog strateškog cilja je sledeća: Brojevi pokazuju broj realizovanih aktivnosti

Fig;2 Opšta ocena za sprovođenje aktivnosti u okviru 4 (četiri strateška cilja) je sledeća:

Brojevi na figuri pokazuju broj aktivnosti koje su realizovane, delimično sprovedene ili u toku i one koje nisu sprovedene.

Zelena boja označava potpunu implementaciju aktivnosti

Narandžasta boja označava delimičnu implementaciju ili da je aktivnost u toku

Crvena boja označava da aktivnost nije realizovana i da nema razvoja u vezi sa njom

Ovaj izveštaj je pripremljen na osnovu Administrativnog uputstva (VRK) br. 07/2018. za planiranje i izradu strateških dokumenata i akcionih planova kao i priručnik za njegovu implementaciju

PROGRES U PRIMENI OBJEKTIVA PROGRAMA

Republika Kosovo, kroz svoj ustavni, pravni i institucionalni okvir, posvećena je primeni univerzalnih standarda ljudskih prava za sve svoje građane. Bez sumnje, dobro upravljanje, vladavina prava i jednakost svih građana pred zakonom ostaju naš glavni cilj i cilj. Strateški cilj Vlade Republike Kosovo ostaje izrada i delotvorna primena zakona i politika koje unapređuju i ispunjavaju prava i usluge građana u zemlji, sa fokusom na najmarginalizovanije grupe društva, uključujući decu, žene, osobe sa invaliditetom, nestala lica, žrtve seksualnog nasilja, starije osobe, nevećinske zajednice, (LGBTI) zajednica, povratnici, raseljena lica, tokom rata itd.

Izrada Programa zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), bila je obaveza koja proističe iz Zakona o zaštiti od diskriminacije br. 05/L -021, upravo član 10. koji obavezuje Kancelariju za dobro upravljanje da izradi politike, strategije i akcione planove u pitanjima zaštite od diskriminacije. Ovaj Program je izgrađen na principima koji jasno definišu da su ljudska prava prirodna, nedeljiva, neotuđiva i univerzalna prava. Ustav Republike Kosovo proklamuje i garantuje princip stvaranja države ravnopravnih građana, koji će garantovati prava svakog građanina, građanske slobode i jednakost svih pred zakonom.

Na osnovu ovih principa, Program za zaštitu i unapređenje ljudskih prava ima za cilj da postigne:

- ✚ Jednakost pred zakonom, nepovredivost ljudskih prava od strane državnih institucija i zaštita od kršenja ljudskih prava od strane drugih;
- ✚ Stvaranje stabilnog institucionalnog sistema koji će omogućiti ljudima da ostvare i primenjuju svoja prava u praksi;
- ✚ Adekvatno informisanje stanovništva o pravima zagarantovanim Ustavom, zakonima i međunarodnim instrumentima.

Program zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda predviđa sledeće strateške ciljeve:

- ✚ Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija, radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;
- ✚ Zaštita i promovisanje ljudskih prava;
- ✚ Garantovanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve.
- ✚ Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu

Tokom izvještajnog perioda, došlo je do pozitivnih pomaka u izradi i implementaciji zakona i politika u oblasti ljudskih prava. Vlada Republike Kosovo je dala prioritet unapređenju, saradnji i međuinstitucionalnoj koordinaciji za ljudska prava. Fokus je bio na obezbeđivanju pristupa pravdi za sve i izgradnji institucija koje se rukovode principima dobrog upravljanja, efikasne, odgovorne, transparentan, sveobuhvatane i inkluzivne na svim nivoima vlasti.

Vlada Kosova namerava da promoviše i sprovodi pristup zasnovan na ljudskim pravima, da uspostavi institucionalnu administrativnu kulturu u svim vladinim odeljenjima, gde poštovanje, zaštita, promovisanje i primena ljudskih prava postaje deo opšte kulture rada svakog službenika, koji vrši javne funkcije i pruža javne usluge građaninu.

Međutim, tokom ovog perioda za Vladu Kosova, prioritet je bilo sprovođenje preporuka upućenih od strane međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava, organizacija i lokalnih mehanizama; sprovođenje preporuka Narodnog advokata, jačanje nacionalnog sistema zaštite i promovisanje ljudskih prava (NSZPLJP), pružanje jednakih mogućnosti i jednakog tretmana, prevencija i zaštita od diskriminacije stvaranjem mogućnosti da Uprava kreira javne politike koje imaju za cilj unapređenje stanje marginalizovanih zajednica, kroz afirmativne mere, stvaranje i jačanje sistema obuke o ljudskim pravima, edukaciju i kampanje podizanja svesti o ljudskim pravima.

Kancelarija premijera - Kancelarija za dobro upravljanje, je nadležni organ koji u saradnji i koordinaciji sa drugim institucijama prati i koordinira proces implementacije, kao i izveštava i prati sprovođenje Programa zaštite i unapređenja ljudskih prava. Takođe, Kancelarija za dobro upravljanje je odgovorna za praćenje sprovođenja mera definisanih Akcionim planom (2021-2023) za sprovođenje Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda). Kancelarija za dobro upravljanje je, pored aktivne koordinacione i nadzorne uloge, preduzela mnoge postupke i inicijative u sprovođenju Programa i Akcionog plana za osnovna ljudska prava i slobode (2021-2023).

Program zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025.) sprovodi se u skladu sa Akcionim planom (2021-2023).

Program sadrži: **4 četiri strateške objektivne** , **16 specifičnih objektivna** , **37 pokazatelja** i **124 razna postupka** . Dalje, u ovom izveštaju prikazan je napredak implementacije Programa i Akcionog plana za (2021-2022)god. Korišćeni su svi podaci dostupni od Kancelarije za dobro upravljanje/Kancelarije premijera, agencija, ministarstava, opština i drugih institucija prikupljeni putem direktne e-mail komunikacije. Nisu sve institucije poslale potpune informacije, na osnovu kojih se može realnije proceniti realizacija aktivnosti predviđenih Akcionim planom (2021-2023).

U izvještajnom periodu nivo realizacije aktivnosti je sljedeći:

Strateški objektiv br.1

- 1. Poboljšanje upravljanja, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;**

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovom strateškom cilju ,očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Ljudska prava su stavljena na dnevni red prioriteta Vlade
- Funkcionalizovana međuinstitucionalna koordinaciona grupa za ljudska prava

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

- Broj politika ljudskih prava odobrenih kao rezultat preporuka Grupe Međuresorni koordinator za ljudska prava.

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

- Broj održanih sastanaka u toku godine Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava gde je do kraja 2023. godine predviđeno održavanje 4 sastanka

Bez sumnje, dobro upravljanje, transparentnost i institucionalna odgovornost su ključni faktori za efektivnu i efikasnu zaštitu ljudskih prava i sprovođenje zakona. Ljudska prava se ne mogu u potpunosti ostvariti bez efektivne implementacije zakona, politika, međunarodnih i regionalnih standarda za ljudska prava, bez stvarne međuinstitucionalne koordinacije, bez efikasnih, transparentnih i odgovornih mehanizama upravljanja. Tokom izvještajnog perioda, povećana je posvećenost unapređenju i implementaciji pravnog okvira i politika u oblasti ljudskih prava.

Iz opšteg sažetka izveštaja javnih institucija na Kosovu, primetili smo da su preduzete brojni koraci od strane institucija na centralnom i lokalnom nivou vlasti u vezi sa sprovođenjem prethodnih aktivnosti u okviru ovog strateškog cilja.

Kancelarija za dobro upravljanje pri Kancelariji premijera, kao glavni mehanizam za vezu i koordinaciju između Kabineta premijera, ministarstava i opština, kontinuirano radi sa institucijama na centralnom i lokalnom nivou vlasti na povećanju transparentnosti, odgovornost i da sprovede na odgovarajući način pravni i politički okvir u oblasti ljudskih prava, kao što je garantovano ustavnim i zakonodavnim okvirom Kosova, kao i direktno primenjivim međunarodnim i regionalnim instrumentima za ljudska prava. Ostvarujući svoju ulogu Sekretarijata Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava – Kancelarija za dobro upravljanje preduzela je sve neophodne radnje za funkcionalizaciju i obavljanje rada ovog mehanizma. Na redovnom sastanku Grupe, dva izveštaja sastavljena od strane Kancelarije za dobro upravljanje stavljena su na razmatranje i diskusiju, kao i odobrena; Izveštaj za praćenje sprovođenja Zakona o zaštiti od diskriminacije, Izveštaj o ljudskim pravima u Republici Kosovo za 2021. godinu. Takođe, Kancelarija za dobro upravljanje je sačinila i godišnji Izveštaj o primeni Zakona o zaštita dece.

Zabilježeni su pozitivni pomaci u pogledu podizanja kapaciteta službenika za praćenje i izvještavanje u skladu sa Okvirom indikatora za praćenje primjene Zakona o zaštiti od diskriminacije. Okvir sadrži 42 indikatora i na osnovu njih je sačinjen godišnji Izveštaj o praćenju sprovođenja Zakona o zaštiti od diskriminacije. Bilo je brojnih aktivnosti u oblasti promovisanja paketa zakona o ljudskim pravima i Zakona o zaštiti dece.

Po prvi put u zemlji izrađen je Okvir indikatora za ljudska prava. Da bi indikatori bili što razumljiviji i iscrpniji, metodologija njihove izrade se sastojala u pripremi indikatora za svako obavezno pravo definisano Ustavom Republike Kosovo i međunarodnim aktima, koji su obavezujući u Republici Kosovo. Ovaj metod takođe olakšava podelu nadležnosti između različitih institucija, jer olakšava

identifikaciju indikatora koji su obuhvaćeni u skladu sa obavezama koje su zakonom dodeljene relevantnim institucijama.

Ono što ne treba zanemariti, a što se odnosi na transparentnost i institucionalnu odgovornost, jeste veoma povećan broj zahteva za pristup javnim dokumentima, ukupno, javnim institucijama, gde je razlika u odnosu na prethodne godine veoma velika. Od ukupno 7561 zahteva za uvid u javne dokumente, odobreno je 7408, odnosno odobren je uvid u javne dokumente. Ovo pokazuje visok nivo transparentnosti u javnim institucijama, a u isto vreme povećan broj zahteva za pristup ovim institucijama predstavlja povećanu svest građana da ostvare svoje pravo na pristup javnim dokumentima, a to je rezultat organizovanja kampanja, sastanaka, debata i raznih stolova sa i za građane. Što se tiče učinka prema pokazateljima, najveći procenat je u omogućavanju pristupa građanima službenim dokumentima izražen sa **99.61%**. Nesumnjivo, ova situacija odražava, između ostalog, rezultate kontinuirane posvećenosti Agencije za informacije i privatnost, da poveća kapacitete službenika nadležnih za omogućavanje pristupa službenim dokumentima, kao i svest građana za ostvarivanje ovog prava. kroz različite aktivnosti podizanja svesti.

U matrici je, na detaljan i opisujući način, prikazan status realizacije planiranih aktivnosti u okviru strateškog objekta I;

U okviru Strateškog cilja I - predviđena su 4 strateška pod-objektive sa ukupno 20 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano: 15 (petnaest)

Delimično sprovedeno ili u toku implementacije: 5 (pet)

Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 0

Pored velikog napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Održavati redovne sastanke Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava
- Uspostaviti Centralnu jedinicu za prevođenje i usklađivanje zakonodavstva u pravcu harmonizovanog višejezičnog zakonodavstva.
- Funkcionalizacija i potpuno jačanje mehanizama zaštite od diskriminacije u vladi i opštinama u skladu sa važećim zakonodavstvom za zaštitu od diskriminacije.
- Sistem za praćenje implementacije okvira indikatora ljudskih prava koji će biti pušten u rad tokom 2024. godine.
- Broj preporuka koje je Institucija Narodnog advokata uputila i realizovale u vezi sa poštovanjem i ostvarivanjem prava na pristup javnim dokumentima
- Realizacija obuka za službenike zadužene za izveštavanje u skladu sa Okvirom indikatora za ljudska prava.

Strateške objektivne #2:

2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovoj strateškoj objektivni, očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Poštovanje i sprovođenje ljudskih prava u skladu sa međunarodnim standardima i važećim zakonima;
- Institucije su povećale nivo implementacije preporuka Institucije Narodnog advokata (INA).

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

- Sprovođenje preporuka međunarodnih mehanizama za ljudska prava, domaćih- organizacija i mehanizama

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

- Određivanje prioriteta i stepen implementacije Preporuka Institucije Narodnog advokata (INA) do kraja 2023. godine da se dostigne stopa implementacije od 85%

Jedan od osnovnih uslova za razvoj funkcionalnog sistema vladavine prava je poštovanje standarda ljudskih prava od strane državnih institucija. Svaki javni službenik, u skladu sa Ustavom i važećim zakonima, dužan je da se pridržava, sprovodi i unapređuje međunarodne standarde za ljudska prava u vršenju javnih funkcija. Ti standardi su relevantni kako za kvalitet zakona i politika, tako i za njihovu primenu. Vlada Kosova namerava da promoviše i sprovodi pristup zasnovan na ljudskim pravima, da uspostavi institucionalnu administrativnu kulturu u svim vladinim odeljenjima, gde poštovanje, zaštita, promovisanje i primena ljudskih prava postaje deo opšte kulture rada svakog službenika, koji vrši javne funkcije i pruža javne usluge građaninu.

Međutim, tokom ovog perioda za Vladu Kosova, prioritet je bilo sprovođenje preporuka upućenih od strane međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava, organizacija i lokalnih mehanizama;

sprovođenje preporuka Narodnog advokata, jačanje nacionalnog sistema zaštite i promovisanje ljudskih prava (NSZPLJP), pružanje jednakih mogućnosti i jednakog tretmana, prevencija i zaštita od diskriminacije stvaranjem mogućnosti da Uprava kreira javne politike koje imaju za cilj unapređenje stanje marginalizovanih zajednica, kroz afirmativne mere, stvaranje i jačanje sistema obuke o ljudskim pravima, edukaciju i kampanje podizanja svesti o ljudskim pravima. Kako bi dao prioritet procesu implementacije preporuka Narodnog advokata, premijer Republike Kosovo g. Albin Kurti uputio je zvanično pismo resornim ministarstvima da daju prioritet razmatranju svake preporuke koja je sada adresirana i onih koje će biti adresirane od strane Narodnog advokata, sa ciljem podizanja stepena realizacije preporuka i poštovanja zakonskog roka od 30 dana za davanje svih odgovora koje Narodni advokat traži. Kancelarija za dobro upravljanje kontinuirano prati i priprema izveštaje u vezi sa sprovođenjem preporuka INA, upućenih ministarstvima i opštinama.

Organizovane su brojne aktivnosti institucija na centralnom i lokalnom nivou vlasti na implementaciji paketa zakona o ljudskim pravima, sa fokusom na Zakon o zaštiti od diskriminacije. Organizovanje radionica, debata i drugih promotivnih aktivnosti za paket zakona o ljudskim pravima. U cilju informisanja slepih lica o pravima garantovanim paketom zakona o ljudskim pravima, Kancelarija za dobro upravljanje štampala je i izdavala na Brajevom pismu; Zakon br. 05/l -021 o zaštiti od diskriminacije; Zakon br. 05/l-020 o rodnoj ravnopravnosti i Zakon br. 05/l-019 o Narodnom advokatu. Takođe, na Brajlovom pismu odštampan je i objavljen i **Program za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025) i Akcioni plan(2021-2023).**

U okviru aktivnosti podizanja svesti, Agencija za rodnu ravnopravnost (ARR) je reaalizovala video snimak: Prevencija i zaštita od diskriminacije „sa fokusom na eliminaciju nasilja nad zajednicom LGBTI+ u ukupnoj vrednosti od 1.240 evra, prenosi se na RTK. U cilju povećanja uživanja imovinskih prava žena, ARR je predložila Vladi nastavak afirmativne mere besplatnog upisa imovine na ime oba supružnika. Mera je produžena do aprila 2023.godine. U tu svrhu urađen je televizijski video spot „Nastavak afirmativne mere za upis zajedničke imovine na ime oba supružnika 2022-2023“, emitovan na javnom emiteru RTK.

Održavane su aktivnosti sa školama za sprečavanje diskriminacije u školskom kontekstu (prevencija jezika mržnje, nasilja i napuštanja škole).

Ministarstvo zdravlja je održalo 8 (osam) radionica sa zdravstvenim radnicima u KCPM, na kojima je učestvovalo 100 zdravstvenih radnika, na nivou rukovodilaca ustanova i rukovodilaca jedinica za sprovođenje zakona o zaštiti od diskriminacije i liniju za žalbe građana.

Ministarstvo odbrane: U svim kasarnama (7 kasarna) KBS-a, kroz prezentacije je promovisan pravni paket za ljudska prava, u cilju promovisanja zakonodavstva za zaštitu od diskriminacije.

U cilju povećanja kapaciteta za sprečavanje i tretiranje slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad ženama, Agencija za rodnu ravnopravnost (ARR) je nastavila sa ciklusom obuka za „Standardne akcione procedure za zaštitu od nasilja u porodici“. U periodu januar-septembar 2022. godine održano je 4 obuka i sertifikovano je 95 policajaca za brzo reagovanje u opštinama Priština, Uroševac, Gnjilane, Đakovica u ukupnoj vrednosti **5,538.60** evra.

Održane su obuke o obavezama Centralnog nivoa prema Istanbulskoj konvenciji“, za lokalne mehanizme zaštite od nasilja u porodici u opštinama; Mališevo, Obilić, Mamuše, Glogovac, Klina i

Vitina, u kojoj je učestvovalo ukupno 112 (sto dvanaest) službenika. Ove obuke su organizovane i održane u periodu jul-septembar 2022. godine i ukupan iznos potrošenog budžeta ARR je **1.601.00 evra**.

Agencija za rodnu ravnopravnost (ARR) , realizovala je televizijski spor u cilju sprečavanja diskriminacije po seksualnoj orijentaciji¹ koji se prenosi na RTK i društvene medije, budžet koji je potrošila ARR je 1.240.00 evra.

Takođe, opštine su nastavile sa svojim aktivnostima u oblasti zaštite ljudskih prava , i u 23 opština održane su aktivnosti za promovisanje i zaštitu ljudskih prava kao: Kampanja za promovisanje Zakona o rodnoj ravnopravnosti i Zakona protiv diskriminacije, podizanje svesti građana o njihovim pravima i pristupu uslugama, koordinacija rada Opštinskog koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici, posete i predavanja u školama i na selu, organizovanje radionica u 14 opština (Klina, Klokot, Istog, Podujevo, Elez Han, Parteš, Zvečan, Peć, Leposavić, Ferizaj, Zubin Potok, Severna Mitrovica, Štrpce, Ranilug) nije bilo aktivnosti. U 11 opština (Klina, Južna Mitrovica, Istok, Kosovo Polje, Srbica, Đakovica, Kačanik, Mališevo, Obilić, Vučitrn, Ranilug) budžetska sredstva u iznosu od **62.811,00 evra** namenjena su za razvoj aktivnosti u oblasti ljudskih prava, dok su u drugim opštinama izvestili su da opština nije izdvojila poseban budžet.

U 1- U matrici je, na detaljan i opisujući način, prikazan status realizacije planiranih aktivnosti u okviru Strateške objektivne 2;

U okviru Strateškog objektivne 2 predviđena su 3 strateške pod-objektivne sa ukupno 38 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano:	30 (trideset)
Delimično sprovedeno ili u toku implementacije:	7 (sedam)
Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 1	

¹ <https://abgi.rks-gov.net/publikimet/120/video/120>

Pored velikog napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Implementacija paketa zakona o ljudskim pravima, sa fokusom na Zakon o zaštiti od diskriminacije.
- Poboľšati saradnju i institucionalnu interakciju između centralnog i lokalnog nivoa vlasti u smislu izrade i sprovođenja javnih politika.
- Institucije daju prioritet sprovođenju preporuka Narodnog advokata, davanju odgovora u zakonskom roku od 30 dana, kao i preporukama koje Vladi upućuju međunarodni mehanizmi za ljudska prava i civilno društvo.
- Nadgledati implementaciju Pravnog paketa za ljudska prava (Zakon o zaštiti od diskriminacije, Zakon o ravnopravnosti polova i Zakon o Narodnom advokatu).
- Organizovati sistematske programe obuke u okviru Istanbulskeg protokola za sve zdravstvene radnike, advokate, tužioce i sudije.
- Inspekcija rada daje prioritet istrazi i postupanju po pritužbama u vezi sa navodnim slučajevima diskriminacije u javnom i privatnom sektoru.
- Vlada bi trebalo da poveća broj inspektora.
- Promovisanje politike protiv seksualnog uznemiravanja u organima državne uprave.
- Realizacija obuka za službenike zadužene za izvještavanje u skladu sa Okvirom indikatora za praćenje primjene Zakona o zaštiti od diskriminacije.

Strateške objektivne #3:

Garantovanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve.

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovoj strateškoj objektivu, očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Unapređenje i implementacija zakonskog okvira i politika u oblasti zdravstvenih, socijalnih, porodičnih usluga i penzijskog sistema;
- Poboljšanje uslova života za siromašne porodice i smanjenje broja siromašnih porodica - korisnika šeme socijalne pomoći

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

Kvalitativne zdravstvene i socijalne usluge za sve kategorije društva

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

Stopa obuhvatnosti siromašnih porodica programima socijalne pomoći

Globalni naponi za izgradnju ravnopravnog sveta postali su ključni prioritet agende Ujedinjenih nacija, u okviru koje je definisan cilj posvećen smanjenju nejednakosti (SDG 10).². Ovaj cilj će biti u funkciji unapređenja socijalnih, porodičnih i zdravstvenih usluga, što ima za cilj jačanje sistema socijalne zaštite i omogućavanje pristupa socijalnim i porodičnim uslugama kroz završetak reformi u šemi socijalne pomoći; usklađivanje i unapređenje zakonskog okvira u oblasti socijalnih usluga i zdravstvenih usluga kroz definisanje održivog sistema finansiranja socijalnih usluga i ublažavanja siromaštva; stvaranje fonda zdravstvenog osiguranja, pružanje usluga i programa za ključne populacije zavisne od alkohola i droga, osobe sa HIV-AIDS-om, osobe zaražene tuberkulozom (TB) itd., kao i zaštita životne sredine i garantovanje bezbednosti hrane. Takođe, ovaj cilj će posebno uticati na garantovanje i ostvarivanje prava radnika u skladu sa važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.

Osim nekih realizovanih aktivnosti, ovo je cilj koji ima najviše nerealizovanih i tekućih aktivnosti. **Objektiva III** je među ciljevima koji su najmanje napredovali u implementaciji. Ovo je rezultat činjenice da su sve aktivnosti međusobno povezane, počev od izrade i dopune pravnog osnova koji je još uvek u početnoj fazi izrade i usklađivanja sa međunarodnim standardima, kao i zahtevima EU i *acquis communautaire*.

Iako je Fond zdravstvenog osiguranja osnovan Statutom Fonda koji je usvojen 2016. godine, puna Funkcionalizacija Fonda zdravstvenog osiguranja sledi nakon završetka/izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju, koji je u fazi izrade. Aktivnosti predviđene Planom počinju da se realizuju nakon završetka Dopune/izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju koja je u toku. Rehabilitacioni centar za zavisnike od opojnih supstanci još nije izgrađen – zahtev je inicirala služba za zdravstvo/oddeljenje za mentalno zdravlje, a potpisao ga je ministar zdravlja, ali proces nije dalje odmakao.

U okviru ovog cilja preduzete su aktivnosti u oblasti senzibilizacije i podizanja svesti javnog mnjenja o zaštiti zdravlja, životne sredine i prevenciji negativnih pojava u društvu, kao što su zaštita od zaraznih bolesti i prevencija negativnih pojava, kao što su zloupotreba droga, prevencija trgovine ljudima, nasilje u porodici itd. Što se konkretno tiče prevencije narkotika, Uprava policije za zajednicu i prevenciju je

² UN.2015. Sustainable Development Goals (SDGs) – Agenda 2030.

tokom 2022. godine u saradnji sa svim regionalnim policijskim upravama Kosova održala 107 predavanja o prevenciji i posledicama narkotika, uključujući različite škole na nivou zemlje. NIJK je izvestio da je sprovedena kampanja ZAJEDNO protiv Covida 19; Obeležavanje svetskih dana: Zdravlja, protiv pušenja, tuberkuloze, protiv narkotičkih supstanci, srca, hipertenzije, dijabetesa i HIV/AIDS-a. U cilju senzibilizacije žena i devojčica na značaj preventivnih pregleda za visokorizične bolesti, Agencija za ravnopravnost polova (APR) je uradila video spot o značaju redovnih zdravstvenih pregleda za specifične bolesti „Prevencija raka materice u ukupnom iznos od 1.240,00 evra“³.

Što se tiče zakonodavnog aspekta još uvek ostaje puno posla. Što se tiče aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, sada MFRT, za stvaranje zakonskog osnova za osiguranje zaposlenih od nezgoda (nesreća) na radu i profesionalnih oboljenja, nije prijavljena nijedna inicijativa. Osnovana je Radna grupa za izradu Nacrta zakona o šemi socijalne pomoći. Proces pripreme ovog nacrta zakona planiran je u okviru ratifikacije Sporazuma sa Svetskom bankom za projekat reforme šeme socijalne pomoći, koji još nije usvojen u Skupštini Kosova. Proces izrade sveobuhvatnog Zakona za osobe sa invaliditetom još nije završen, poseban grant za socijalne i porodične usluge još nije kreiran.

U okviru realizacije programa podrške nevladinom sektoru licenciranih u pružanju socijalnih i porodičnih usluga za 2021. godinu, MFRT/DSPF je obezbedio podršku putem javnog poziva za (39) licenciranih NVO, gde je iznos podrške od 2021. sredstva za licencirane NVO je **900,000.00 evra**. Takođe, u okviru saradnje sa Kancelarijom EU i implementacionim partnerima **Save the Children i UNDP**, pružena je podrška za oko 40 nevladinih organizacija u finansiranju projekata za realizaciju programa i izgradnju kapaciteta i infrastrukture licenciranog nevladinog sektora.

MFRT je tokom 2022. godine obezbedilo podršku putem javnog poziva za 43 licencirane nevladine organizacije u iznosu **od 1.000.000** miliona eura za pružanje socijalnih i porodičnih usluga za 2022. godinu. Takođe, Odlukom Vlade Kosova, odobrena je dodela finansijskih sredstava u iznosu od **500.000,00** evra za 43 NVO, koje pružaju socijalne usluge i prihvatilišta, da nastave sa pružanjem usluga do realizacije javnog poziva za 2023. godinu.

Očekuje se formiranje Radne grupe za pripremu formule finansiranja socijalnih usluga, jer će ovaj proces zavistiti i od procesa usvajanja Zakona o lokalnim finansijama, koji je bio deo zakonodavnog plana za 2022. godinu.

U okviru ovog strateškog cilja, zaštita životne sredine zauzima posebnu pažnju. MŽSPPI -U okviru procesa formiranja Informacionog sistema za životnu sredinu, izrađen je portal o kvalitetu vazduha (Air Quality Kosova <https://airqualitykosova.rks-gov.net/en/about-air-quality-portal/>). Takođe je razvijen Informacioni sistem za izveštavanje o otpadu, koji je u procesu operacionalizacije registra hemikalija i opasnog otpada.

U cilju informisanja javnosti, takođe je na raspolaganju web stranica Agencije za zaštitu životne sredine Kosova (www.ammk-rks.net) i web stranica Hidrometeorološkog Instituta Kosova (<https://ihmk-rks.net/>). Obe ove web stranice pružaju informacije o stanju životne sredine, a posebno o stanju vazduha, vode, zemlje, otpada i biodiverziteta.

Trenutno se radi na preispitivanju programa za upravljanje Informacionog sistema za životnu sredinu.

³ <https://abgi.rks-gov.net/publikimet/120/video/120>; <https://www.youtube.com/watch?v=ISvixnVGawM.te> prenositi se na RTK.

Realno iako je predviđeno da tokom 2022, Vlada Kosova – MŽSPPI, da se inicira formiranje međuinstitucionalnog tela, koje bi koordiniralo procese u vezi sa sprovođenjem „Zelene agende“, tako nešto se nije desilo, nisu data pojašnjenja zašto ova aktivnost nije sprovedena.

Što se tiče lokalnog nivoa vlasti, opštine ostaju posvećene očuvanju i zaštiti životne sredine, kao i sistema upravljanja otpadom. U cilju sprovođenja Zakona br.03/L-025 o zaštiti životne sredine, 27 opština je izradilo planove za upravljanje komunalnim otpadom, dok 11 opština (Gnjilane, Vučitrn, Mališevo, Ranilug, Zubin Potok, Gračanica, Leposavić, Severna Mitrovica, Parteš, Zvečan, Klina) još nisu izradili ovaj plan. Opštine se u kontinuitetu susreću sa izazovima za implementaciju Zakona br.03/L-025 o zaštiti životne sredine i implementaciji Plana upravljanja komunalnim otpadom zbog nedovoljnih sredstava, nedostatka svesti građana, nedostatka plaćanja od strane građana, malog broja inspekcije, nedostatak preduzeća, neadekvatno osoblje za dotične oblasti, nedostatak dovoljne tehničke opreme za kompaniju koja upravlja otpadom, itd.

U cilju promovisanja i zaštite životne sredine sprovedeno je 36 kampanja u 11 opština, dok je 27 opština (Lipjan, Vučitrn, Đakovica, Štimlje, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Suva Reka, Mališevo, Uroševac, Dečani, Dragaš, Klina, Kačanik, Peć, Junik, Orahovac, Leposavić, Štrpce, Južna Mitrovica, Klokot, Istok, Zvečan, Podujevo, Parteš Priština, Hani Elezit) nisu razvili nikakvu kampanju. Shodno tome, izrada akcionog plana za kvalitet vazduha ostaje značajan izazov za opštine u kojima je samo 1 opština (Glogovac) je izradila ovaj plan.

U 1- U prilogu 1 - na detaljan i opisujući način, prikazan je status realizacije planiranih aktivnosti u okviru Strateške objektivne 3;

U okviru Strateškog objektivne 3 predviđena su 4 strateške pod-objektive sa ukupno 37 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano:	13 (trinaest)
Delimično sprovedeno ili u toku implementacije:	12 (dvanaest)
Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ;	12

Pored skromnog napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Da se izradi i usvoji Zakon o zdravstvenom osiguranju.
- Da se funkcionalizuje Fod za zdravstvena osiguranja.
- Izgraditi rehabilitacioni centar za osobe zavisne od narkotika
- Izrada i realizacija planova za zaštitu životne sredine i vazduha, na nivou lokalne samouprave.
- Poboljšati saradnju i institucionalnu interakciju između centralnog i lokalnog nivoa vlasti u smislu izrade i sprovođenja javnih politika.
- Institucije daju prioritet ostvarivanju prava radnika u javnom i privatnom sektoru, u skladu sa važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.
- Nadgledati implementaciju politike protiv seksualnog uznemiravanja u organima javne uprave.
- Organizovati sistemske programe obuke inspektora rada u oblasti zaštite od diskriminacije i seksualnog uznemiravanja.
- Inspektorat rada daje prioritet istrazi i postupanju po žalbama u vezi sa navodnim slučajevima diskriminacije u javnom i privatnom sektoru; Inspekcija rada daje prioritet istrazi i postupanju po pritužbama u vezi sa navodnim slučajevima diskriminacije u javnom i privatnom;
- Vlada treba da poveća broj inspektora, posebno da poveća broj žena inspektora.
- Stvoriti poseban grant za socijalne i porodične usluge
- Što se tiče zakonodavnog aspekta, ima još dosta posla. Što se tiče aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, sada MFRT, za stvaranje zakonskog osnova za osiguranje zaposlenih od nezgoda (nesreća) na radu i profesionalnih oboljenja, nije prijavljena nijedna inicijativa.
- Izraditi i usvojiti Zakon o šemi socijalne pomoći. Proces izrade sveobuhvatnog Zakona o osobama sa invaliditetom još nije završen.
- Proces izrade sveobuhvatnog Zakona o osobama sa invaliditetom još nije završen

Strateške objektivne #4: Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovoj strateškoj objektivnoj, očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Pravedan i efikasan pristup pravosudnom sistemu za sve i bez diskriminacije;
- Veći pristup pravdi, kao i efikasnija vladavina i delovanje zakona putem vansudskih instrumenata

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

Pravedan i jednak tretman pred pravosudnim i svim drugim organima koji se bave pravdom;

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

% slučajeva rešenih vansudskim instrumentima

Vlada Kosova se pridružuje težnjama svih država u okviru UN, što je ujedno i 16. cilj održivog razvoja, da se mobiliše za promovisanje mirnih i inkluzivnih društava, da osigura pristup pravdi za sve i da izgrade efektivne, odgovorne, odgovorne i sveobuhvatne institucije na svim nivoima vlasti. Svi koraci planirani u okviru ovog strateškog cilja biće u skladu sa usvojenom Strategijom za vladavinu zakona. U skladu sa ovim strateškim ciljevima – Sudski savet Kosova (SSK) je kontinuirano promovisao upotrebu posredništva, kao alternativnu metodu za rešavanje sudskih sporova. Takođe, SSK je u kontinuitetu preduzimao ustupke za smanjenje predmeta, povećavajući broj novih sudija zapošljavanjem 49 sudija i dodavanjem pomoćnog osoblja, takođe SSK je usvojio strateški plan za poboljšanje pristupa pravdi (2022-2025) efikasnost i prioritizaciju predmeta u okviru pravosudnog sistema, pri čemu će prioritet imati predmeti koji su blizu zastarelosti. SSK kontinuirano razmatra zahteve za pokretanje disciplinskog postupka koji dolaze od nadležnih organa u skladu sa Zakonom br. 06/L-057 o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca. SSK je stvorio olakšice za korišćenje jezika, licencirane sudske prevodioce i tumače, čiji proces su takođe nadgledali međunarodni partneri.

Smanjenje i odabir starih predmeta, kroz uključivanje slobodnih advokatskih profesija, u koje spadaju posredovanje (posrednici), notari i privatni izvršitelji. Iako je posredništvo počelo da se primenjuje relativno kasno, statistika pokazuje da se postepeno povećava broj predmeta upućenih u postupak medijacije Razlog više da se posredništvo smatra alternativom u rešavanju sporova su rezultati rešavanje sa uspešnim sporazumima. Ministarstvo pravde će redovno objavljivati podatke o predmetima iz postupka posredovanja.

Prvi posrednici su licencirani 2011. godine i trenutno postoji oko 180 medijatora licenciranih od strane Ministarstva pravde širom Kosova, različitih profila, spremnih da pruže usluge medijacije u rešavanju sporova.

Trenutni broj je ukupno 55 (pedeset pet) notara. U 2021. godini je izrađeno/sačinjeno ukupno 619.570 potvrda/akata, od čega 468.813 noterskih potvrda, kao i 150.757 notarskih akata, podaci su prema godišnjem izveštaju Komore javnih beležnika za 2021. godinu.

Privatni izvršitelji, trenutni broj je ukupno 39 (trideset devet); U 2021. godini, prema izveštajima privatnih izvršitelja, ukupan broj je sledeći:

- Broj primljenih predmeta je 27.033

- Broj rešenih predmeta je 19.625

Ministar pravde dovršava nacrt Koncept dokumenta za ostvarivanje građanskih prava, uključujući pravo stranaka na suđenje u razumnom roku, održane su dve radionice uz podršku Programa za pravosuđe – EUKOJUST, angažovano je dva eksperta, kako bi se nacrt finalizirao, on će biti dostavljen na preliminarnu konsultacije, MP radi na tome da se u toku ove godine uputi Vladi na razmatranje i usvajanje.

Nastavljeno je unapređenje ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć. Agencija za besplatnu pravnu pomoć (ABPP), uprkos nedostatku budžetskih sredstava, tokom 2021. godine je u kontinuitetu održavala kampanje podizanja svesti različitih oblika u različitim opštinama Kosova i sve su realizovane uz podršku donatora. Kao rezultat ovih kampanja registrovan je veći broj korisnika besplatne pravne pomoći, ali cilj još nije postignut. ABPP, sa svim svojim dostignućima u pružanju pravnih usluga građanima, takođe je praćena raznim izazovima. Izazovi sa kojima se suočava ABPP, su posledica nedovoljnog budžeta za postizanje ciljeva u potpunosti.

Pored toga, izmenom Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći povećan je krug korisnika besplatne pravne pomoći, što istovremeno povećava potrebu za dodatnim budžetom. Imajući u vidu da je trenutni budžet koji se izdvaja za ABPP nizak, uz proširenje kruga korisnika besplatne pravne pomoći, doći će do poteškoća u primeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, u slučaju da ne bude obezbeđena budžetska podrška.

Kako bi se kontinuirano ostvarivalo ispunjavanje zakonske obaveze kroz budžetske zahtjeve, upućen je apel da se obezbedi potreban budžet za otvaranje mobilnih kancelarija, međutim, u zakonu o budžetu za 2022. godinu nije izdvojen budžet za obezbjeđenje produženja besplatne pravne pomoći na celoj teritoriji Republike Kosovo. Usvajanjem Uredbe za utvrđivanje kriterijuma za pružanje besplatne pravne pomoći od strane nevladinih organizacija kroz partnerstvo sa ABPP na Kosovu, nalazimo se u fazi implementacije uredbe u pogledu pružanja besplatne pravne pomoći od strane NVO, dok što se tiče saradnje u drugim oblastima, ABPP ima memorandume o razumevanju sa nekoliko nevladinih organizacija i otvorena je za saradnju.

Uredba za utvrđivanje kriterijuma za pružanje besplatne pravne pomoći od strane nevladinih organizacija kroz partnerstvo sa Agencijom za besplatnu pravnu pomoć Kosova je stupila na snagu, stoga su kriterijumi definisani i u fazi smo implementacije uredbe.

U pogledu obezbjeđivanja pristupa pravdi, ABPP kontinuirano čini napore da osigura pristup pravdi za građane, koji nemaju dovoljno finansijskih sredstava, posebno za žrtve rodno zasnovanog nasilja, seksualnog nasilja, nevećinske zajednice i raseljena lica. Tokom 2021. godine besplatnu pravnu pomoć koristilo je 4599 građana i ponuđeno je 5006 sudskih postupaka, od kojih je 467 korisnika upućeno na

advokate. Besplatnu pravnu pomoć koristilo je 1981 žena i 2618 muškaraca. Što se tiče zajednica, besplatna pravna pomoć je 2021. godine pružena za 643 građana manjinskih zajednica.

Agencija za besplatnu pravnu pomoć se suočila sa značajnim izazovima u postizanju svojih ciljeva kao rezultat nedostatka budžeta za proširenje pravne pomoći na celoj teritoriji Republike Kosovo u skladu sa članom 22. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, koji predviđa uspostavljanje **Regionalnih kancelarija i mobilnih kancelarija za besplatnu pravnu pomoć** za pokrivanje cele teritorije Republike Kosovo, tako da građani koji nemaju dovoljno finansijskih sredstava da obezbede efikasan pristup pravosudnom sistemu imaju koristi od pružanja usluga besplatne pravne pomoći.

Tokom 2021. godine, besplatna pravna pomoć je obezbeđena preko 7 (sedam) regionalnih kancelarija za besplatnu pravnu pomoć koje posluju u: RKBPP Priština, Mitrovica, Peć, Prizren, Gnjilane, Đakovica i Uroševac i preko 14 mobilnih kancelarija koje rade u sledećim opštinama: Kosovo Polje, Glogovac, Dečani, Istok, Suva Reka, Dragaš, Severna Mitrovica, Zvečan, Leposavić, Zubin Potok, Mališevo, Gračanica, Srbica i Kamenica. Ove kancelarije se finansiraju iz budžeta Republike Kosovo.

Besplatna pravna pomoć se takođe nudi kroz 6 mobilnih kancelarija koje finansijski podržava GIZ koje rade u opštinama: Podujevo, Klina, Lipljan, Štimlje, Kačanik i Elez Han, omogućavajući zapošljavanje 4 službenika koji će pružati besplatnu pravnu pomoć. Besplatna pravna pomoć se takođe pruža preko Pokretne mobilne klinike uz finansijsku podršku UNDP-a, koja radi u opštinama u kojima ne postoji regionalna kancelarija i mobilna kancelarija za besplatnu pravnu pomoć u najdaljim regionima Republike Kosovo.

ABPP nije u potpunosti poštovala član 22. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, gde je u cilju postizanja pune pokrivenosti na celoj teritoriji Republike Kosovo predviđeno otvaranje mobilnih kancelarija u svim opštinama Kosova.

Budžetski zahtev ABPP-a za otvaranje mobilnih kancelarija u 6 opština još nije naišao na podršku. Smatramo da neotvaranje ovih kancelarija predstavlja kršenje ljudskih prava za jednak pristup pravdi za sve građane sa slabim ekonomskim uslovima.

Rad sistema posredovanja; SSK u saradnji sa USAID-om promovise posredovanje putem informacionih načina, društvenih mreža i brošura.

Tokom 2021. godine usvojena su dva Administrativna uputstva za posredovanje,

- Administrativno uputstvo MP-br. 05/2021 za određivanje postupka samostalnog posredovanja predmeta i predmeta koje upućuje organ uprave,
- Administrativno uputstvo MP-br. 4/2021 Za naknadu posrednika u Republici Kosovo.

Statistika predmeta u postupku posredovanja za 2021. godinu upućenih od strane sudova i osnovnih tužilaštava. Predmeti upućeni od strane sudova; Ukupno je bilo 2232 krivična predmeta, od kojih je 1830 rešeno, 383 nisu rešena, a u postupku je 19 predmeta. Građanski predmeti su bili ukupno 887 predmeta, od kojih su 642 rešeni, 222 nisu rešeni, a u postupku su 23 predmeta. Total je 3119.

Predmeti koje je tužilac uputio u 2021. godini iznosili su 2.315, od čega je rešeno 1.765 predmeta, 308 predmeta nije rešeno, a u 240 predmeta je u toku.

Nastavljeno je ublažavanje barijera za zaštitu žrtava zločina, posebno za žrtve rodno zasnovanog nasilja, uključujući nasilje u porodici;

SSK ima budžetski kod koji prikuplja prihode koji su ostvareni iz ove oblasti, vrednost za 2021. godinu je bila preko **222.000 euro**, čiji prihodi se prijavljuju trezoru i Ministarstvu pravde.

Što se tiče programa obeštećenja žrtvama, iznos za 2022. godinu bio je **234.085 evra**,

SSK, odnosno sudovi kontinuirano tretiraju žrtve zločina u skladu sa zakonskim obavezama relevantne institucije.

U 2021. godini, 28 žrtava je imalo koristi od programa obeštećenja.

U periodu januar-avgust 2022. godine beneficije je dobilo 16 žrtava. Zakon o naknadi štete žrtvama zločina je izmenjen i dopunjen i nalazi se u proceduri usvajanja u Skupštini. Mreža institucija koje pružaju usluge žrtvama zločina informiše žrtve o njihovom pravu na odštetu.

U 2021. godini primljeno je 58 zahteva za obeštećenje.

- Odbijeno je 28 zahteva

- Usvojeno je 28 zahteva

- 2 zahteva u toku razmatranje

Ukupni iznos naknade je **102.554 €**

- U periodu januar-avgust 2022. godine odbijeno je 15 zahteva.
- U periodu januar-avgust 2022. godine odobreno je 16 zahteva.

Dosadašnja vrednost kompenzacije je **54.306.00 €**

Informacije na linku websajtu MP su ažurirane. Zajedno sa predstavnikom ambasade SAD sačinili smo informativni pano, koji je postavljen u svim institucijama koje mogu biti u kontaktu sa žrtvama zločina. U februaru 2022. godine održana je regionalna konferencija o pravima žrtava i obeštećenju žrtava zločina.

U martu 2022. godine održane su informativne sesije sa Advokatskom komorom o Zakonu o naknadi štete žrtvama zločina. Takođe, organizovane su onlajn sesije sa kancelarijama za zaštitu žrtava kriminala na kojima se razgovaralo o izazovima, poteškoćama i dostignućima u oblasti obeštećenja žrtava kriminala.

Organi bezbednosti (Kosovska policija) koriste karticu žrtve gde se žrtva obaveštava sa nekim podacima od momenta otvaranja slučaja i za žrtve nasilja u porodici, a i druge žrtve koje imaju pravo na odštetu prema važećem zakonodavstvu su svaki put obaveštava policajac. U elektronskoj kartici se nalazi i tačka za obaveštavanje žrtve zločina o pravu na naknadu štete, po zakonu.

Nastavljeno je ostvarivanje imovinskih i naslednih prava žena, imovinskih prava zajednica i RS. Prema podacima svih regionalnih direktora policije tokom 2021. godine, u 8 slučajeva ostvarena su imovinska prava.

Kosovska policija je pomagala nadležnim organima u: Postoji 25 slučajeva u kojima su sprovedeni nalozi za iseljenje; U tužilaštvu je 26 slučajeva deložacije i 2 slučaja su u tužilaštvu.

Prema informacijama MLU, 3380 imovine je registrovano na ime dva supružnika u 25 opština, dok u 13 opština (Vučitrn, Ranilug, Dečane, Peć, Leposavić, Štrpce, Severna Mitrovica, Južna Mitrovica, Parteš, Zvečan, Elez Han, Zubin Potok, Gračanica) nije data informacija.

MLU je, u vezi sa sprovođenjem imovinskih prava žena u 26 opština, preduzelo je akcije u cilju podizanja svesti i unapređenja imovinskih prava žena: razvijene su aktivnosti sa ženama na selu, oslobađanje žena od opštinskih такси za registraciju zajedničke imovine, podeljeni su u grupama sastanci sa ženama i radionicama, poster i flajeri, postavljeni su posećenim mestima, organizovane su kampanje podizanja svesti u vezi sa Administrativnim uputstvom (VRK) br. 02/2020 za posebne mere za upis zajedničke nepokretnosti na ime oba supružnika dok u 12 opština (Đakovica, Zubin Potok, Štimlje, Suva Reka, Obilić, Štrpce, Peć, Severna Mitrovica, Istok, Južna Mitrovica, Zvečan, Elez Han) nisu preduzete nikakve radnje.

U 1- U prilogu 1 - na detaljan i opisujući način, prikazan je status realizacije planiranih aktivnosti u okviru Strateške objektivne 4;

U okviru Strateškog objektivne 4 predviđena su 5 strateške pod-objektivne sa ukupno 29 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano: 16 (šesnaest)

Delimično sprovedeno ili u toku implementacije: 10 (dvanaest)

Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 3

Pored napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Da se finalizira i usvoji Vlada Koncept dokumenta za ostvarivanje građanskih prava, uključujući i pravo stranaka na suđenje u razumnom roku.
- Završetkom izmene i dopune Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći povećan je krug korisnika besplatne pravne pomoći, što istovremeno povećava potrebu za dodatnim budžetom. Imajući u vidu da je trenutni budžet koji se izdvaja za ABPP nizak, sa proširenjem kruga korisnika besplatne pravne pomoći, naići ćemo na poteškoće u primeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u slučaju da ne budemo imali budžetsku podršku.
- Budžetski zahtev ABPP-a za otvaranje mobilnih kancelarija u 6 opština još nije naišao na podršku.
- Nastaviti sa kampanjama podizanja svesti u vezi sa informisanjem građana o njihovim pravima na pristup pravosudnom sistemu, posredništvu, besplatnu pravnu pomoć itd.
- Realizacija imovinskih odnosa i nasleđstva žena, imovinska prava zajednica i RS.
- Obezbediti adekvatan budžet za obeštećenje žrtvama zločina.
- Da se usvoji zakon o naknadi štete žrtvama zločina.
- Organizovati sistematske programe obuke za službenike za sprovođenje zakona.

1.1 Rizik, izazovi i olakšavajuće mere

U ovom izveštaju se takođe naglašava potreba za unapređenjem pravnih, institucionalnih i političkih kapaciteta u oblasti ljudskih prava. Međuinstitucionalnoj koordinaciji u smislu izrade i sprovođenja javnih politika treba posvetiti više pažnje i pažnje, posebno od strane donosioca odluka.

Ministarstva i opštine moraju biti proaktivnije u sprovođenju aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom (2021-2023) za sprovođenje Programa zaštite i unapređenja osnovnih prava i sloboda (2021-2025), koje su od vitalnog značaja za građane zemlje.

Izazovi koje treba nastaviti da se ističu su:

- Implementacija paketa zakona o ljudskim pravima, sa posebnim fokusom na Zakon o zaštiti od diskriminacije ostaje izazov.
- Sprovođenje Zakona br. 03/L-019 o osposobljavanju, profesionalnoj prekvalifikaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom,
- Izrada sveobuhvatnog Zakona o osobama sa invaliditetom još uvek nije završena.
- Jačanje i funkcionalizacija institucionalnih mehanizama za zaštitu od diskriminacije u Ministarstvu i Opštini.
- Zakon o zdravstvenom osiguranju još nije dovršen.
- Građani Republike i dalje nemaju zdravstveno osiguranje.
- Budžetski zahtev ABPP-a za otvaranje mobilnih kancelarija u 6 opština još nije naišao na podršku.
- Formula za specifičan grant za socijalne i porodične usluge još nije utvrđena.

- Dugoročno opredeljenje Vlade da garantuje sprovođenje mera predviđenih Programom zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Prevenција i otklanjanje prepreka nesprovođenju Programa za ljudska prava i osnovne slobode treba da se fokusira na:

- Međuinstucionalna koordinaciona grupa za ljudska prava pokazuje proaktivniju ulogu u praćenju sprovođenja ovog programa i akcionog plana za njegovu implementaciju, zahtevajući instucionalnu odgovornost u vezi sa progrestinom i izazovima u njegovoj implementaciji.
- Za Agenciju za besplatnu pravnu pomoć treba predvideti posebnu liniju budžeta ili dodatnog budžeta, kako bi se besplatna pravna pomoć proširila i pokrila za celu zemlju.
- Uspostaviti Centralnu jedinicu za prevođenje i usklađivanje zakonodavstva u pravcu harmonizovanog višejezičnog zakonodavstva.
- Da se usvoji Zakon o zdravstvenom osiguranju, koji bi usledio sa ostalim koracima za obezbeđivanje uslova za zdravstveno osiguranje građana zemlje.
- Izgraditi rehabilitacioni centar za osobe zavisne od narkotičkih substanci.
- Vlada treba da poveća broj inspektora, posebno da poveća broj žena inspektora.
- Stvoriti poseban grant za socijalne i porodične usluge
- Dovršiti i usvojiti sveobuhvatni Zakon o osobama sa invaliditetom.
- Izrada i realizacija planova zaštite životne sredine i kvaliteta vazduha, na nivou lokalne samouprave.
- Poboljšati saradnju i instucionalnu interakciju između centralnog i lokalnog nivoa vlasti u smislu izrade i sprovođenja javnih politika.
- Institucije daju prioritet ostvarivanju prava radnika u javnom i privatnom sektoru, u skladu sa važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.
- Vlada i sve odgovorne institucije treba da dodele finansijska sredstva za realizaciju aktivnosti za koje su odgovorne.

1.2 Zaključci

Program zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025) usvojen je u oktobru 2021. godine, sa detaljnim Akcionim planom za period (2021-2023). Ovaj dokument potvrđuje posvećenost Vlade Kosova za društveno-ekonomski razvoj, zasnovan na otklanjanju prepreka za ostvarivanje osnovnih prava i sloboda, uključujući i ekonomska, koje će pomoći građanima da rade, troše i žive dostojanstveno i u miru. Na plećima Republike leži velika odgovornost: da obezbedi poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, poštujući standarde uključene u međunarodne konvencije i onih u praksi Evropskog suda za ljudska prava. Vlada Kosova će kroz Program ispunjavati pozitivne obaveze koje proizilaze iz priznavanja svakog univerzalnog ljudskog prava, jednako i bez diskriminacije. U ovom okviru, svim licima se daje mogućnost da uživaju svoja prava, sve dok njihovo uživanje ne krši prava drugih. U cilju zaštite ljudskih prava biće uzete u obzir preporuke Institucije Narodnog advokata, kao nezavisnog mehanizma za zaštitu i unapređenje ljudskih prava, Evropske komisije, domaćih nevladinih

organizacija i međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava, a isti sprovodiće nadležne institucije u skladu sa Ustavom i važećim zakonima.

Četiri strateška cilja u okviru Programa za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), odražavaju prioritete za inkluzivno, ravnopravno i nediskriminatorno društvo, koji se žele postići kroz sledeće ciljeve:

A to su:

- ✚ **Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija, radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;**
- ✚ **Zaštita i promovisanje ljudskih prava;**
- ✚ **Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;**
- ✚ **Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu**

Važno je napomenuti da je Kancelarija za dobro upravljanje glavni koordinacioni mehanizam za praćenje sprovođenja Programa o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Program se dobro realizuje, sa manjim zakašnjenjima, ali ima prostora za unapređenje i dalji razvoj procesa. KDU/KP, pored koordinirajuće i motivacione uloge, maksimalno je angažovana na realizaciji nekih aktivnosti predviđenih u okviru akcionog plana. Ukupno su u Programu planirano je 124 aktivnosti. Od toga su 74 aktivnosti realizovane, 34 djelimično realizovane ili u realizaciji, a 16 nije realizovano.

Takođe, treba napomenuti da su razvijene aktivnosti koje su prevazišle planirane mere, van onoga što je predviđeno dokumentom, kao npr. Osnovan međuinstitucionalni tim za podsticanje i promociju zapošljavanja zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo, pokrenuta Nacionalna platforma za prijavljivanje slučajeva diskriminacije za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo i operacionalizovan, Kalendar aktivnosti za 2022. godinu – Godinu osoba sa invaliditetom i dr.

Glavni napredak je postignut u **Strateškom cilju 1, kao iu Strateškom cilju 2**. Fokus obaveza institucija na centralnom i lokalnom nivou upravljanja treba da bude orijentisan na Strateški cilj 3 i Strateške ciljeve 4. Kancelarija za dobro upravljanje/Kancelarija premijera, u saradnji sa drugim relevantnim institucijama je završila ovaj izveštaj koji obuhvata period ocene za godinu (2021-2022), predstavljajući napredak kao i izazove tokom sprovođenja Akcionog plana (2021-2023) za Program zaštite i unapređenja osnovnih prava i sloboda.

1.3 Neka od najvažnijih dostignuća tokom perioda izveštavanja su:

- Osnovana je i operacionalizovana Međuinstitucionalna koordinaciona grupa za ljudska prava
- Savet za prava osoba sa invaliditetom ponovo je funkcionalan. Savet deluje kao savetodavno i vodeće telo za određivanje prioriteta i politika u oblasti ograničenog očinstva (ova dva mehanizma predsedava g-đa Emilija Redžepi – zamenica premijera za pitanja manjina i ljudskih prava).

- Funkcionalan je Međuministarski komitet za prava dece, koji predsedava premijer Republike Kosovo Albin Kurti.
- Formiran je smo međuinstitucionalni tim za podsticanje i promovisanje zapošljavanja za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u Republici,
- Lansirana je Nacionalna platforma za prijavljivanje slučajeva diskriminacije za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo, kai i operacionalizovana.
- Izrađen je Okvir nacionalnih indikatora za ljudska prava.
- Izrađen je Okvir indikatora za praćenje primjene Zakona o zaštiti od diskriminacije.
- Izrađene su smernice za sprovođenje Politike protiv seksualnog uznemiravanja u organima državne uprave.
- Izrađen je Kalendar aktivnosti za 2022.godinu- Godina osoba sa invaliditetom.
- Izveštaj o napretku ljudskih prava za 2021. je izrađen i objavljen.
- Izrađen je i objavljen Izveštaj o primeni Zakona o zaštiti od diskriminacije.
- Izrađen je i objavljen Izveštaj o primeni Zakona o zaštiti dece
- Izrađen je Okvir indikatora za praćenje primjene Zakona o zaštiti od diskriminacije

Prilog

Program zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda sprovodi se u skladu sa Akcionim planom. Program Vlade Republike ima: 4 strateške objektivne, 16 specifičnih objektivne, 33 objektivne i 124 razna postupka. Dalje, u ovom izveštaju prikazan je napredak implementacije Programa i Akcionog plana za (2021-2022)god.

Korišćeni su svi dostupni podaci Kancelarije za dobro upravljanje/Kancelarije premijera, ministarstava, opština i drugih institucija prikupljeni putem web stranica i direktnih komunikacija putem elektronske pošte.

STRATEŠKE OBJEKTIVE SU IV

- 16 OBJEKTIVA SPECIFIKE
- 124 AKTIVNOSTI/
- 33 POKAZATELJA

1. STRATEŠKE OBJEKTIVE I

- 04 Strateške objektivne II
- 20 Aktivnosti

2. STRATEŠKE OBJEKTIVE II

- 03 Strateške objektivne II
- 38 Aktivnosti

3. STRATEŠKE OBJEKTIVE III

- 04 Strateške objektivne II
- 37 Aktivnosti

4. STRATEŠKE OBJEKTIVE IV

- 05 Strateške objektivne II
- 29 Aktivnosti

- 09 Aktivnosti - bile su planirane za 2021.godinu
- 37 Aktivnosti - bile su planirane za 2021-2022.godinu
- 78 Aktivnosti - bile su planirane u kontinuitetu za 2021-2023.godinu

Rezime nivoa sprovođenja kao u nastavku:

Strateške objektivne	Planirani postupci za 2021-2022.	Status sprovođenja postupaka tokom 2021-2022.
1. Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija, radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;	20 planiranih aktivnosti	sprovedeno (15 je sprovedeno), u toku sprovođenja (5 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (0 nesprovedeno)
2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;	38 planiranih aktivnosti	sprovedeno (30 je sprovedeno) u toku sprovođenja (7 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (1 nesprovedeno)
3. Garantovanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve.	37 planiranih aktivnosti	sprovedeno (13 je sprovedeno) u toku sprovođenja (12 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (12 nesprovedeno)
4. Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu	29 aktivnosti	sprovedeno (16 je sprovedeno) u toku sprovođenja (10 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (3 nesprovedeno)
Total:	124 Aktivnosti - bile su planirane u totalu	- sprovedeno (74 je sprovedeno) - u toku sprovođenja (34 je u toku sprovođenja) - nesprovedeno (16 nesprovedeno)

